Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

14 päivänä tammikuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Århusin yleissopimus – 9 artiklan 2 ja 3 kappale – Oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa – Muulla yleisöllä kuin yleisöllä, jota asia koskee, ei ole oikeutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa – Kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on ennakko-osallistuminen päätöksentekomenettelyyn

Asiassa C-826/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank Limburg (Limburgin alioikeus, Alankomaat) on esittänyt 21.12.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.12.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

LB,

Stichting Varkens in Nood,

Stichting Dierenrecht ja

Stichting Leefbaar Buitengebied

vastaan

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren,

Sebava BV:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.1.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– LB, edustajanaan A. Hanssen,

– Stichting Varkens in Nood, Stichting Dierenrecht ja Stichting Leefbaar Buitengebied, edustajanaan M. H. Middelkamp,

– College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren, edustajanaan L. M. C. Cloodt, advocaat,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. A. M. de Ree, M. Bulterman, C. S. Schillemans ja J. M. Hoogveld,

– Tanskan hallitus, asiamiehinään J. Nymann-Lindegren, M. S. Wolff ja P. Z. L. Ngo,

– Irlanti, asiamiehinään M. Browne, G. Hodge ja A. Joyce, avustajinaan N. Butler, SC, ja C. Hogan, BL,

– Ruotsin hallitus, asiamiehinään H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg ja A. Falk,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara, M. Noll-Ehlers ja L. Haasbeek,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.7.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Århusissa (Tanska) 25.6.1998 ja hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY (EUVL 2005, L 124, s. 1; jäljempänä Århusin yleissopimus), 9 artiklan 2 kappaleen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asioissa, joissa vastakkain ovat yhtäältä luonnollinen henkilö LB ja eläinten oikeuksia ajavat yhdistykset Stichting Varkens in Nood, Stichting Dierenrecht ja Stichting Leefbaar Buitengebied sekä toisaalta College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren (Echt-Susterenin kunnanvaltuusto, Alankomaat; jäljempänä Echt-Susterenin kunta) ja joissa on kyseessä viimeksi mainitun kunnan Sebava BV:lle myöntämä lupa sikalan rakentamiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Århusin yleissopimuksen johdanto-osan 18. perustelukappaleessa todetaan, että on tärkeää, että yleisöllä, mukaan lukien järjestöt, olisi käytettävissään tehokkaita oikeudellisia menettelyjä oikeutettujen etujensa turvaamiseksi ja lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

4 Mainitun yleissopimuksen 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 4 kappaleen mukaan ”yleisöllä” tarkoitetaan ”yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä ja, kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, näiden henkilöiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä”.

5 Mainitun 2 artiklan 5 kappaleen mukaan ”yleisöllä, jota asia koskee” tarkoitetaan ”yleisöä, johon ympäristöä koskeva päätöksenteko vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, taikka yleisöä, jonka etua se koskee”. Mainitussa 5 kappaleessa täsmennetään, että ”ympäristönsuojelua edistäviä ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttäviä valtiosta riippumattomia järjestöjä pidetään tätä määritelmää sovellettaessa yleisönä, jonka etua asia koskee”.

6 Århusin yleissopimuksen 3 artiklan 5 kappaleessa määrätään, että tämän yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuspuolen oikeuteen ylläpitää tai toteuttaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on lisätä yleisön tiedonsaantia, lisätä sen osallistumista päätöksentekoon ja laajentaa sen muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa enemmän kuin tässä yleissopimuksessa edellytetään.

7 Århusin yleissopimuksen 6 artiklan, jonka otsikko on ”Yleisön osallistuminen erityisiä toimia koskevaan päätöksentekoon”, 1–10 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Kukin sopimuspuoli:

a) soveltaa tämän artiklan määräyksiä I liitteessä luetelluille ehdotetuille toiminnoille myönnettäviä lupia koskeviin päätöksiin;

– –

2. Yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan ympäristöön liittyvän päätöksentekomenettelyn alkuvaiheessa joko julkisen ilmoituksen välityksellä tai tarvittaessa henkilökohtaisesti sekä riittävästi, hyvissä ajoin ja tehokkaasti muun muassa:

a) päätöksen kohteena olevasta ehdotetusta toimesta ja sen tarkoituksesta;

b) mahdollisten päätösten luonteesta tai päätösluonnoksesta;

c) päätöksenteosta vastaavasta viranomaisesta;

d) suunnitellusta menettelystä, mukaan lukien seuraavat tiedot, jos ne ovat saatavilla:
   i) menettelyn aloittamisajankohta,
   ii) yleisön osallistumismahdollisuudet,
   iii) mahdollisen julkisen kuulemisen ajankohta ja paikka,
   iv) maininta viranomaisesta, jolta asiaan liittyviä tietoja voidaan pyytää ja jonka haltuun nämä tiedot on annettu yleisön nähtäväksi,
   v) maininta toimivaltaisesta viranomaisesta tai muusta virallisesta elimestä, jolle huomautukset tai kysymykset voidaan esittää, sekä määräaika näiden huomautusten ja kysymysten esittämiselle, ja
   vi) maininta saatavilla olevasta ehdotettuun toimeen liittyvästä ympäristöä koskevasta tiedosta; sekä

e) siitä, että toimeen sovelletaan kansallista tai valtiosta toiseen ulottuvia ympäristövaikutuksia koskevaa arviointimenettelyä.

3. Yleisön osallistumismenettelyn eri vaiheissa on oltava kohtuulliset määräajat, jotka antavat riittävästi aikaa 2 kappaleen mukaiseen yleisölle tiedottamiseen ja yleisölle mahdollisuuden valmistautua ja osallistua tehokkaasti ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

4. Kukin sopimuspuoli huolehtii siitä, että yleisö voi osallistua jo alkuvaiheessa, kun kaikki vaihtoehdot ovat avoimia ja kun yleisö voi osallistua menettelyyn tehokkaasti.

5. Kunkin sopimuspuolen olisi tarvittaessa rohkaistava mahdollisia lupahakemuksen tekijöitä ilmoittamaan, mitä yleisöä asia koskee, jotta tämä voi osallistua keskusteluihin, sekä toimittamaan hakemuksensa tavoitteita koskevat tiedot ennen luvan hakemista.

6. Kukin sopimuspuoli edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset antavat pyynnöstä, jos kansallisessa lainsäädännössä niin edellytetään, yleisölle, jota asia koskee, mahdollisuuden tutkia kaikki tässä artiklassa tarkoitetut päätöksentekoon liittyvät tiedot, jotka ovat saatavilla yleisön osallistumismenettelyn ajankohtana, maksutta ja heti kun tiedot ovat saatavilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sopimuspuolten oikeutta kieltäytyä ilmaisemasta tiettyjä tietoja 4 artiklan 3 ja 4 kappaleen mukaisesti. Tämän rajoittamatta 4 artiklan määräysten soveltamista, kyseisiin tietoihin on sisällyttävä ainakin:

a) kuvaus ehdotetun toimen toteuttamispaikasta sekä ehdotetun toiminnon fyysisistä ja teknisistä ominaisuuksista arvioidut jäämät ja päästöt mukaan lukien;

b) kuvaus ehdotetun toimen merkittävistä ympäristövaikutuksista;

c) kuvaus toimista, jotka on suunniteltu vaikutusten torjumiseksi ja/tai vähentämiseksi, päästöt mukaan lukien;

d) muu kuin tekninen yhteenveto edellä mainituista;

e) yleiskatsaus hakijan esittämistä päävaihtoehdoista; ja

f) kansallisen lainsäädännön mukaisesti tärkeimmät viranomaisille tarkoitetut kertomukset ja ohjeet, kun yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan asiasta tämän artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

7. Yleisön osallistumista koskevat menettelyt antavat yleisölle mahdollisuuden esittää kirjallisesti tai tarvittaessa julkisessa kuulemistilaisuudessa tai vastauksena hakijalle toimitettuun pyyntöön kaikki huomautukset, tiedot, analyysit tai mielipiteet, joita yleisö pitää ehdotetun toimen kannalta oleellisina.

8. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että yleisön esittämät näkemykset otetaan päätöksessä asianmukaisesti huomioon.

9. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että päätöksestä tiedotetaan yleisölle viipymättä soveltuvien menettelyjen mukaisesti sen jälkeen, kun viranomainen on tehnyt päätöksen. Kukin sopimuspuoli antaa yleisön käyttöön päätöksen tekstin sekä sen perustelut.

10. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että tämän artiklan 2–9 kappaleen määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin sen ollessa asianmukaista, kun viranomainen ottaa 1 kappaleessa tarkoitetun toiminnon lupaehdot uudelleen käsiteltäviksi tai saattaa ne ajan tasalle.”

8 Århusin yleissopimuksen 9 artiklan, jonka otsikko on ”Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus”, 2–4 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”2. Kukin sopimuspuoli varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että niillä, jotka kuuluvat yleisöön, jota asia koskee, ja

a) joiden etua asia riittävästi koskee; tai vaihtoehtoisesti

b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos sopimuspuolen hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa ja/tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä minkä tahansa 6 artiklan määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus sekä vastaavasti muiden tämän yleissopimuksen asiaankuuluvien määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti ja rajoittamatta tämän artiklan 3 kappaleen soveltamista.

Riittävä etu ja oikeuksien heikentyminen määritellään kansallisen lainsäädännön vaatimusten sekä sen tavoitteen mukaisesti, että yleisölle, jota asia koskee, annetaan laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus tämän yleissopimuksen soveltamisalalla. Tätä varten jokaisen 2 artiklan 5 kappaleessa tarkoitetut vaatimukset täyttävän valtiosta riippumattoman järjestön etua pidetään tämän kappaleen a kohdassa tarkoitetulla tavalla riittävänä. Näillä järjestöillä katsotaan myös olevan oikeuksia, joita on mahdollista loukata tämän kappaleen b kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Tämän 2 kappaleen määräykset eivät estä sitä mahdollisuutta, että hallintoviranomainen alustavasti tutkii asian uudelleen, eivätkä ne vaikuta vaatimukseen hallinnollisten uudelleentarkastelumenettelyjen loppuunsaattamisesta ennen kuin asia saatetaan tuomioistuimessa tutkittavaksi, silloin kun kansallisessa lainsäädännössä on tällainen vaatimus.

3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että yleisöön kuuluvilla, jotka täyttävät mahdolliset kansallisessa lainsäädännössä asetetut vaatimukset, on tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettujen uudelleentarkastelumenettelyjen lisäksi ja niiden soveltamista rajoittamatta mahdollisuus turvautua hallinnollisiin tai tuomioistuinmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten sellaisten toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi uudelleen, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa.

4. Tämän artiklan 1 kappaleen lisäksi ja sen soveltamista rajoittamatta tämän artiklan 1, 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettujen menettelyiden tulee olla riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet, ja niiden tulee olla oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi este menettelyyn osallistumiselle. – –”

9 Århusin yleissopimuksen I liitteessä, jonka otsikko on ”Luettelo 6 artiklan 1 kappaleen a kohdassa tarkoitetuista toiminnoista”, olevan 15 kohdan c alakohdassa mainitaan sikojen tehokasvatuslaitokset, joissa on yli 750 paikkaa emakoille.

Alankomaiden oikeus

10 Yleisen hallintolain (Algemene wet bestuursrecht, jäljempänä Awb) 1:2 §:n mukaan ”osapuolella” tarkoitetaan sitä, ”jonka etuihin päätös vaikuttaa suoraan”.

11 Yleisistä ympäristöoikeudellisista säännöksistä annetun lain (Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht, jäljempänä Wabo) 3.10 §:stä ilmenee, että Wabon 2.1 §:n 1 momentin a ja e kohdassa tarkoitettua rakennustoimintaa ja laitosten muuttamista koskevaa ympäristölupaa myönnettäessä on sovellettava Awb:n 3.4 jaksoa, joka koskee ”yhtenäistä julkista valmistelumenettelyä” (jäljempänä valmistelumenettely).

12 Wabon 3.12 §:ssä säädetään, että mainitussa menettelyssä jokainen voi esittää huomautuksia päätösluonnoksesta.

13 Awb:n 6:13 §:n mukaan ainoastaan ne osapuolet, jotka ovat esittäneet huomautuksensa valmistelumenettelyssä, voivat hakea muutosta tämän menettelyn päätteeksi tehtyyn päätökseen, paitsi jos niitä ei voida perustellusti moittia siitä, etteivät ne ole osallistuneet valmistelumenettelyyn. Lisäksi ainoastaan väitteet, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen kohtia, joista on esitetty näkemyksiä valmistelumenettelyssä, voidaan ottaa tutkittavaksi.

14 Awb:n 8:1 §:stä ilmenee, että ainoastaan osapuolet voivat hakea hallintotuomioistuimessa muutosta hallinnollisiin päätöksiin.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Sebava teki 13.10.2016 Echt-Susterenin kunnalle Koningsboschissa (Alankomaat) sijaitsevan sikalan laajentamista ja muuttamista koskevan hakemuksen, joka koski 855:lle ummessa olevalle ja kantavalle emakolle tarkoitetun uuden sikalan rakentamista, silloisissa sikaloissa olevien 484 nuoren emakon korvaamista 125 porsivalla emakolla sekä emakoiden katetun ulkotarhan rakentamista.

16 Tämä hakemus toimitettiin valmistelumenettelyyn, jossa toimivaltainen viranomainen hyväksyy lupahakemusta koskevan päätösluonnoksen, josta voidaan esittää huomautuksia.

17 Tässä yhteydessä Echt-Susterenin kunta päätti, ettei ympäristövaikutusten arviointi ollut tarpeen.

18 Tämä päätös sekä jäljennös tiedoksi antamista koskevasta asiakirja-aineistosta ja muista liitteistä asetettiin yleisön nähtäville kunnantalolle. Alankomaiden kuningaskunnan virallisessa lehdessä (Staatscourant van het Koninkrijk der Nederlanden) julkaistiin ilmoitus, jossa todettiin, että mainittua päätöstä on pidettävä Alankomaiden oikeudessa tarkoitettuna valmistelevana toimena ja että siihen ei näin ollen voida hakea muutosta hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa, ellei se vahingoita suoraan osapuolen etuja. Lupahakemus ja ilmoitus lupaluonnoksesta julkaistiin myös Echt-Susterenin kunnan virallisessa lehdessä (Gemeenteblad van Echt-Susteren).

19 Echt-Susterenin kunta myönsi haetun ympäristöluvan 28.9.2017 tekemällään päätöksellä.

20 LB sekä Stichting Varkens in Nood, Stichting Dierenrecht ja Stichting Leefbaar Buitengebied nostivat Rechtbank Limburgissa (Limburgin alioikeus, Alankomaat) kanteen kyseisen luvan kumoamiseksi.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo LB:n nostaman kanteen osalta, että se on jätettävä tutkimatta, koska LB ei täytä edellytyksiä sille, että häntä voitaisiin pitää Alankomaiden hallinto-oikeudessa tarkoitettuna osapuolena, koska hän ei asu pääasiassa kyseessä olevan hankkeen läheisyydessä vaan noin 20 kilometrin etäisyydellä hankkeesta ja koska hän ei siis kärsi henkilökohtaisesti kyseisen hankkeen ympäristövaikutuksista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että LB:n eläinlääkärin ammatti ei riitä siihen, että voitaisiin katsoa, että kyseessä on henkilökohtainen intressi, ja että niihin muihin toimintoihin ja ominaisuuksiin, joihin hän on vedonnut, on vedottu liian myöhään kanteen nostamiselle varatun määräajan päättymisen jälkeen.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että LB:n kanne voitaisiin jättää tutkimatta myös sillä perusteella, että kantaja ei ole esittänyt huomautuksia kyseisestä hankkeesta valmistelumenettelyn aikana.

23 LB väittää, että häntä on pidettävä Alankomaiden oikeudessa tarkoitettuna osapuolena ja ettei häntä voida kohtuudella moittia siitä, ettei hän ole esittänyt huomautuksiaan valmistelumenettelyn aikana, kun otetaan huomioon menettelyn aikana tapahtuneet sääntöjenvastaisuudet. LB toteaa erityisesti, ettei menettelyssä ilmoitettu, että hanke koski sikalan laajentamista, ja että ainoastaan osapuolia kehotettiin esittämään huomautuksensa.

24 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko se, että oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa rajoitetaan koskemaan ainoastaan kansallisessa oikeudessa tarkoitettuja osapuolia, Århusin yleissopimuksen mukaista.

25 Se pohtii erityisesti, onko Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta tulkittava siten, että siinä edellytetään, että LB:n kaltaiset henkilöt, joita ei pidetä kansallisessa oikeudessa tarkoitettuina osapuolina ja jotka eivät myöskään kuulu Århusin yleissopimuksessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, voivat kuitenkin sillä perusteella, että he kuuluvat kyseisessä yleissopimuksessa tarkoitettuun yleisöön, vedota tuomioistuimessa sellaisten oikeuksien rikkomiseen, jotka on tunnustettu heille yleissopimuksen 6 artiklan 3 ja 7–9 kappaleessa, jotka koskevat yleisöä eivätkä ainoastaan yleisöä, jota asia koskee.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo pääasian kantajina olevien ympäristönsuojeluyhdistysten osalta, että ne ovat kansallisessa oikeudessa tarkoitettuja osapuolia, koska eläinten hyvinvointi ja suojelu ovat osa niiden sääntömääräistä tarkoitusta ja koska on osoitettu riittävällä tavalla, että ne harjoittavat myös tätä tarkoitusta koskevaa konkreettista toimintaa.

27 Kyseinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että näiden yhdistysten kanne on jätettävä tutkimatta, koska ne eivät ole osallistuneet valmistelumenettelyyn.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko tämä tutkittavaksi ottamisen edellytys unionin oikeuden ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen mukainen.

29 Se pohtii myös, onko Alankomaiden oikeussääntö, jonka nojalla väitteet, jotka eivät koske samoja päätösluonnoksen kohtia kuin ne, jotka on riitautettu valmistelumenettelyssä, on jätettävä tutkimatta, yhteensopiva mainitun määräyksen kanssa.

30 Rechtbank Limburg on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko unionin oikeutta ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että yleisöllä (public) (kenellä tahansa) oleva oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa suljetaan täysin pois siltä osin kuin kyseinen yleisö ei ole yleisöä, jota asia koskee (public concerned) (osapuolia)?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Onko unionin oikeutta ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta tulkittava siten, että niistä seuraa, että yleisöllä (public) (kenellä tahansa) on oltava oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa, jos kyseistä yleisöä koskevia Århusin yleissopimuksen 6 artiklan mukaisia menettelyllisiä vaatimuksia ja osallistumisoikeuksia väitetään loukatun?

Onko tässä yhteydessä tärkeää, että yleisöllä, jota asia koskee (public concerned), (osapuolilla) on tältä osin oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ja että se lisäksi voi esittää aineellisia kanneperusteita tuomioistuimessa?

3) Onko unionin oikeutta ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että yleisöllä, jota asia koskee (public concerned), (osapuolilla) oleva oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa säädetään riippuvaiseksi kyseisen yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitetun osallistumisoikeuden käyttämisestä?

Jos kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi:

4) Onko unionin oikeutta ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle säännökselle, jossa oikeus riitauttaa päätös tuomioistuimessa suljetaan pois yleisöltä, jota asia koskee (public concerned) (osapuolilta) ja jota voidaan perustellusti moittia siitä, että se ei ole esittänyt päätösluonnosta (tai sen osia) vastustavia kannanottoja?

Jos neljänteen kysymykseen vastataan kieltävästi:

5) Onko kokonaan kansallisen tuomioistuimen tehtävä arvioida tapauksen olosuhteiden perusteella, mitä tarkoitetaan ilmaisulla ’jota voidaan perustellusti moittia’, vai onko tuomioistuimen otettava tällöin huomioon tiettyjä unionin oikeuden takeita?

6) Missä määrin kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen vastataan toisin, jos kyse on yleisöstä (public) (kenestä tahansa), joka ei ole yleisöä, jota asia koskee (public concerned) (osapuolet)?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääasiallisesti, ovatko unionin oikeus ja erityisesti Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappale esteenä sille, että mainitun yleissopimuksen

2 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön kuuluvilla ei ole sellaisenaan oikeutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa voidakseen riitauttaa yleissopimuksen 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvan päätöksen.

32 Aluksi on todettava, että pääasiassa kyseessä oleva hanke kuuluu Århusin yleissopimuksen soveltamisalaan.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa näet perustellusti kyseisen yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen a kohtaan, luettuna yhdessä sen liitteessä I olevan 15 kohdan kanssa, jossa mainitaan sikojen tehokasvatuslaitokset, joissa on yli 750 paikkaa emakoille ja joiden lupamenettelyyn yleisö, jota asia koskee, voi osallistua.

34 Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä sekä sen tavoitteen, että yleisölle, jota asia koskee, annetaan laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus, mukaisesti, että mainitulla yleisöllä, jonka etua asia koskee tai joka vetoaa oikeuksiensa loukkaukseen, jos kansallisessa säännöstössä niin edellytetään, on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa tai muussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä minkä tahansa kyseisen yleissopimuksen 6 artiklan sekä vastaavasti, jos kansallisessa lainsäädännössä näin säädetään, muiden tämän yleissopimuksen asiaankuuluvien määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen laillisuus uudelleen tutkittavaksi.

35 Unionin tuomioistuimessa käydyn kirjallisen vaiheen osapuolet ovat perustellusti huomauttaneet, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta sovelletaan ainoastaan yleisöön, jota asia koskee, ja se määritellään kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleessa yleisöksi, johon ympäristöä koskeva päätöksenteko vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, taikka yleisöksi, jonka etua se koskee. Viimeksi mainitussa määräyksessä täsmennetään, että tätä määritelmää sovellettaessa ympäristönsuojelua edistäviä ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttäviä valtiosta riippumattomia järjestöjä pidetään yleisönä, jonka etua asia koskee.

36 Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen tarkoituksena ei siis ole antaa oikeutta oikeussuojakeinoihin, kun on kyse sen 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvista päätöksistä ja muista toimista, jotka koskevat hankkeita, joiden osalta yleisö osallistuu päätöksentekoon, yleisölle yleisesti, vaan taata tämä oikeus vain niille, jotka kuuluvat yleisöön, jota asia koskee, ja jotka täyttävät tietyt edellytykset.

37 Tätä tulkintaa tukee Århusin yleissopimuksen 9 artiklan rakenne, koska kyseisen artiklan 3 kappaleessa määrätään yleisöä yleisesti koskevasta muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskevasta rajoitetummasta järjestelmästä, joka heijastaa näin yleissopimuksessa määrättyä järjestelmää, jossa erotetaan nimenomaisesti toisistaan yleisö yleisesti ja se yleisö, jota toimi tai toimenpide koskee.

38 Yleisölle, jota asia koskee, on siis säädetty erityisiä menettelyllisiä oikeuksia, koska siihen kuuluvat henkilöt ovat lähtökohtaisesti ainoita, jotka voivat osallistua päätöksentekoon, koska he kuuluvat sellaisten henkilöiden, joihin suunniteltu toimi tai toimenpide vaikuttaa tai saattaa vaikuttaa, ryhmään, joka jäsenvaltioiden on määritettävä perustellusti ja sen tavoitteen mukaisesti, että yleisölle, jota asia koskee, annetaan laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus.

39 On totta, että Århusin yleissopimuksen 6 artiklassa käytetään useaan otteeseen ilmaisua yleisö. Mainitun artiklan kokonaisvaltaisesta tarkastelusta käy kuitenkin ilmi, että sitä sovelletaan vain yleisöön, jota asia koskee, eli ainoastaan sellaiseen yleisöön, jonka edellytetään osallistuvan päätöksentekoon.

40 Vaikka näet kyseisen yleissopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen d kohdan ii ja iv alakohdassa viitataan erityisesti yleisöä koskeviin tietoihin, 6 artiklan 2 kappaleen johdantokappaleesta ilmenee nimenomaisesti, että siinä vahvistettu tiedonsaantioikeus taataan ainoastaan yleisölle, jota asia koskee.

41 Kun yleissopimuksen 6 artiklan 3 kappaleessa määrätään lisäksi, että on oltava kohtuulliset määräajat, jotka antavat riittävästi aikaa Århusin yleissopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen mukaiseen yleisölle tiedottamiseen ja yleisölle mahdollisuuden valmistautua ja osallistua tehokkaasti ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, siinä vahvistetaan, että yleisön osallistumismenettelyn eri vaiheita sovelletaan ainoastaan yleisöön, jota asia koskee.

42 Lisäksi on niin, että vaikka mainitun yleissopimuksen 6 artiklan 4 ja 7 kappaleessa mainitaan myös yleisö, näiden määräysten ainoana tarkoituksena on vahvistaa osallistumismenettelyn konkreettiset edellytykset eli se ajankohta, jolloin kyseinen menettely on järjestettävä, ja tämän osallistumisen tarkka muoto, eikä määritellä sitä, miten laaja yleisön oikeus osallistua kyseessä oleviin menettelyihin on.

43 Tätä analyysiä tukee se, että oikeus osallistua päätöksentekoon ei voi olla tehokas, ellei asianomaisella ole myös oikeutta saada tietoja hankkeesta ja suunnitellusta menettelystä sekä oikeutta tutustua tietoihin, jotka Århusin yleissopimuksen 6 artiklan 2 ja 6 kappaleessa myönnetään kuitenkin nimenomaisesti ainoastaan ”yleisölle, jota asia koskee”.

44 Lisäksi on todettava, että Århusin yleissopimuksen 6 artiklan tulkinta, joka poikkeaisi tämän tuomion 39 kohdassa siitä tehdystä tulkinnasta, merkitsisi sitä, että kun oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa väistämättä ulotettaisiin koskemaan kaikkea yleisöä kyseiseen artiklaan perustuviin oikeuksiin vetoamiseksi, yleissopimuksen 9 artiklan 2 ja 3 kappaleessa määrättyjen oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa koskevien järjestelmien välinen ero menettäisi tehokkaan vaikutuksensa.

45 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen tarkoituksena on nimenomaan taata oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa sellaisen toimen tai päätöksen riitauttamiseksi, joka kuuluu kyseisen yleissopimuksen 6 artiklan soveltamisalaan, ainoastaan yleisölle, jota asia koskee, kun se täyttää tietyt edellytykset.

46 Tästä seuraa, että jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevista tarkistuksista muuta johdu, LB:n kaltainen henkilö, joka ei kuulu Århusin yleissopimuksessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, ei voi vedota mainitun yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen rikkomiseen sillä perusteella, että hänellä ei ole pääasiassa oikeutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa.

47 Tällaisen henkilön oikeuteen saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa olisi kuitenkin sovellettava eri järjestelmää, jos jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa annettaisiin yleisölle laajempi oikeus osallistua päätöksentekoon ja erityisesti oikeus saada tieto hankkeesta tehokkaasti ja hyvissä ajoin, mikä sallitaan Århusin yleissopimuksen 3 artiklan 5 kappaleessa,

jonka nojalla mainitun yleissopimuksen sopimuspuolet voivat toteuttaa kansallisessa lainsäädännössään edullisempia toimenpiteitä kuin ne, joista määrätään kyseisessä yleissopimuksessa, kuten toimenpiteitä, joilla lisätään yleisön osallistumista yleissopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuun päätöksentekoon.

48 Tällaisessa tapauksessa näihin toimenpiteisiin perustuviin oikeussuojakeinoihin sovelletaan Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappaletta, jonka mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa, että ”yleisöön kuuluvilla, jotka täyttävät mahdolliset kansallisessa lainsäädännössä asetetut vaatimukset”, on mahdollisuus turvautua hallinnollisiin menettelyihin tai tuomioistuinmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten sellaisten toimien tai laiminlyöntien riitauttamiseksi, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa.

49 Mainitun yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettujen oikeussuojakeinojen osalta voidaan näin ollen säätää ”vaatimuksista”, mistä johtuu, että jäsenvaltiot voivat niille tältä osin jätetyn harkintavallan rajoissa vahvistaa menettelysäännöt, jotka koskevat edellytyksiä, joiden on täytyttävä tällaisten oikeussuojakeinojen käyttämiseksi (ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, 86 kohta).

50 Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että mainitussa määräyksessä määrätty oikeus oikeussuojakeinoihin menettäisi kaiken tehokkaan vaikutuksensa, jos tällaisten kriteerien asettamisella tietyiltä ”yleisöön kuuluvien” ryhmiltä evättäisiin oikeussuojakeinot (ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, 46 ja 48 kohta ja tuomio 3.10.2019, Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland ym., C-197/18, EU:C:2019:824, 34 kohta).

51 Tästä seuraa, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappale on esteenä sille, että yleissopimuksessa tarkoitetuilla ”yleisöön kuuluvilla” ei olisi mitään mahdollisuutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa vedotakseen jäsenvaltion kansallisessa ympäristölainsäädännössä myönnettyihin laajempiin oikeuksiin osallistua päätöksentekoon.

52 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön kuuluvilla ei sellaisenaan ole oikeutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa riitauttaakseen mainitun yleissopimuksen 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvan päätöksen. Sitä vastoin kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappale on esteenä sille, että näillä henkilöillä ei ole mahdollisuutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa vedotakseen heille ainoastaan kansallisessa ympäristölainsäädännössä myönnettyihin laajempiin oikeuksiin osallistua päätöksentekoon.

Kolmas, neljäs, viides ja kuudes kysymys

53 Kun otetaan huomioon pääasiat sekä ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettu vastaus, on todettava, että kolmas, neljäs, viides ja kuudes kysymys koskevat sellaisten valtiosta riippumattomien järjestöjen, jotka kuuluvat Århusin yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, ja joihin sovelletaan Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta, kanteita sekä sellaisen kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön kuuluvan, johon sovelletaan kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappaletta, kanteita.

54 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella kysymyksellään pääasiallisesti, ovatko Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappale ja 9 artiklan 3 kappale esteenä sille, että yleisöön, jota asia koskee, kuuluvien valtiosta riippumattomien järjestöjen yleissopimuksen 6 artiklan nojalla ja yleisöön kuuluvan henkilön jäsenvaltion ympäristölainsäädännön nojalla nostamien kanteiden tutkittavaksi ottaminen riippuu siitä, ovatko ne osallistuneet riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn, paitsi jos niitä ei voida kohtuudella moittia siitä, etteivät ne ole osallistuneet. Kyseinen tuomioistuin tiedustelee myös, ovatko nämä määräykset esteenä sille, että tutkittavaksi voidaan ottaa ainoastaan väitteet, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen kohtia, joista kantaja on esittänyt huomautuksia valmistelumenettelyssä.

55 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että Århusin yleissopimuksessa tarkoitetuilla siihen yleisöön kuuluvilla, jota asia koskee, on oltava oikeus hakea muutosta tuomioistuimessa kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuihin toimiin, siitä riippumatta, millainen osa niillä on ollut hakemuksen käsittelyssä, eivätkä kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolet näin ollen voi säätää, että tällainen kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että kantaja on osallistunut riidanalaisen päätöksen päätöksentekomenettelyyn ja on voinut esittää tässä yhteydessä huomautuksensa (ks. vastaavasti tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL 1985, L 175, s. 40) vastaavien säännösten osalta tuomio 15.10.2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, C-263/08, EU:C:2009:631, 38 ja 39 kohta).

56 Osallistuminen ympäristöä koskevaan päätöksentekomenettelyyn Århusin yleissopimuksessa määrättyjen edellytysten mukaisesti on näet tuomioistuimelle osoitettavasta muutoksenhausta erillinen oikeus, jolla on eri päämäärät, sillä kyseistä muutoksenhakua voidaan tarvittaessa käyttää tässä menettelyssä tehdyn päätöksen riitauttamiseksi, joten menettelyyn osallistuminen ei vaikuta siihen, millä edellytyksillä tätä muutoksenhakuoikeutta käytetään (ks. vastaavasti tuomio 15.10.2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, C-263/08, EU:C:2009:631, 38 kohta).

57 Erityisesti ympäristönsuojeluyhdistysten osalta on lisäksi muistutettava, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen toisen kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä määrätään, että kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleessa tarkoitetut vaatimukset täyttävien valtiosta riippumattomien järjestöjen etua pidetään riittävänä tai näillä järjestöillä katsotaan olevan oikeuksia, joita on mahdollista loukata, sen mukaan, kumpaan näistä tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä kansallisessa lainsäädännössä viitataan.

58 Lopuksi on todettava, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleessa määrättyä tavoitetta varmistaa laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ja kyseisen määräyksen tehokkaan vaikutuksen noudattamista ei varmistettaisi lainsäädännöllä, jossa valtiosta riippumattoman järjestön kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuisi siitä, millainen rooli sillä on mahdollisesti ollut päätöksentekomenettelyn osallistumisvaiheessa, vaikka tällä vaiheella ei ole samaa tarkoitusta kuin tuomioistuimelle osoitettavalla muutoksenhaulla ja vaikka tällaisen järjestön kyseisestä hankkeesta tekemä arviointi voi lisäksi muuttua mainitun menettelyn tuloksesta riippuen (ks. vastaavasti tuomio 15.10.2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, C-263/08, EU:C:2009:631, 38, 39 ja 48 kohta).

59 Edellä esitetystä seuraa, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappale on esteenä sille, että valtiosta riippumattomien järjestöjen, jotka kuuluvat Århusin yleissopimuksessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, siinä tarkoitettujen kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä olisi, että ne ovat osallistuneet päätöksentekomenettelyyn, joka johti riidanalaisen päätöksen tekemiseen.

60 Sillä seikalla, että tätä edellytystä ei sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kansallisen oikeuden nojalla silloin, kun näitä järjestöjä ei voida kohtuudella moittia siitä, etteivät ne ole osallistuneet kyseiseen menettelyyn, ei voida perustella toisenlaista ratkaisua, koska ennakko-osallistumista koskevan edellytyksen noudattamatta jättäminen riittää lähtökohtaisesti estämään kyseisten järjestöjen muutoksenhaun tuomioistuimissa.

61 Ratkaisu olisi sitä vastoin toisenlainen, jos yleisöön kuuluva käyttäisi mainittua oikeussuojakeinoa ainoastaan kansallisessa ympäristölainsäädännössä myönnettyjen, päätöksentekoon osallistumista koskevien laajempien oikeuksien perusteella.

62 Kuten tämän tuomion 48 kohdasta ilmenee, tällaisessa tapauksessa olisi sovellettava Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappaletta, jossa kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolten liikkumavara rajataan joustavammin.

63 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee siten, että tämä määräys ei lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että siinä tarkoitettujen oikeussuojakeinojen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että kantaja on esittänyt väitteensä määräajassa jo hallintoviranomaisissa käydyssä menettelyssä, koska tällaisen säännön avulla voi olla mahdollista yksilöidä nopeammin riidanalaiset kohdat ja tarpeen vaatiessa ratkaista ne hallinnollisen menettelyn aikana siten, että asian saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei enää ole tarpeen (ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, 88–90 kohta).

64 Unionin tuomioistuin on katsonut, että tällainen edellytys voi näin ollen huolimatta siitä, että se muodostaa ennakkoedellytyksenä asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi rajoituksen Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa tarkoitetulle oikeudelle tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, olla perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti perusteltu siltä osin kuin siitä on säädetty lailla, se kunnioittaa kyseisen oikeuden keskeistä sisältöä, se on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tarpeellinen ja se vastaa tosiasiallisesti Euroopan unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia (ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, 90 kohta).

65 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin niin, että riippumatta siitä, onko perusoikeuskirjan 47 artiklaa sovellettava kanteeseen, joka koskee ainoastaan kansallisessa oikeudessa myönnettyjä laajempia oikeuksia osallistua päätöksentekomenettelyyn, tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitut edellytykset täyttyvät joka tapauksessa.

66 Ennakkoratkaisupyynnöstä nimittäin ilmenee, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksestä, joka koskee ennakko-osallistumista päätöksentekomenettelyyn, on säädetty lailla perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisesti. Lisäksi tämän edellytyksen on katsottava kunnioittavan perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja tuomioistuimessa koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä, koska mainittu velvollisuus ei aseta kyseenalaiseksi tätä oikeutta sellaisenaan vaan oikeuden käyttämiselle vain asetetaan menettelyllinen lisävaihe

(ks. vastaavasti tuomio 27.9.2017, Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, 64 kohta). Se on lisäksi tämän tuomion 63 kohdassa mainitun yleistä etua koskevan tavoitteen mukainen, eikä tämän tavoitteen ja riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn osallistumista koskevan velvollisuuden aiheuttamien mahdollisten hankaluuksien välillä ole ilmeistä epäsuhtaa (ks. vastaavasti tuomio 27.9.2017, Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, 66, 67 ja 69 kohta).

67 Se, että tätä edellytystä ei sovelleta, kun kantajaa ei voida kohtuudella moittia siitä, ettei se ole osallistunut päätöksentekomenettelyyn, on lisäksi omiaan täyttämään oikeasuhteisuuden vaatimuksen, kun sitä arvioidaan asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella.

68 Lopuksi on todettava, että ei ole tarpeen ratkaista, ovatko Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 ja 3 kappale esteenä sille, että ainoastaan ne väitteet, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen kohtia, joista kantajat ovat esittäneet huomautuksia tässä menettelyssä, voidaan riitauttaa tuomioistuimessa, koska pääasian kantajat eivät missään tapauksessa ole osallistuneet valmistelumenettelyyn.

69 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen kysymykseen on vastattava, että Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että siinä tarkoitettujen, kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, kuuluvien valtiosta riippumattomien järjestöjen nostamien kanteiden tutkittavaksi ottaminen edellyttäisi kyseisten järjestöjen osallistumista riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn, vaikka tätä edellytystä ei sovelleta, jos niitä ei voida kohtuudella moittia siitä, etteivät ne ole osallistuneet siihen. Kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappale ei sitä vastoin ole esteenä sille, että siinä tarkoitetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on kantajan osallistuminen riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn, paitsi jos häntä ei voida kohtuudella asian olosuhteet huomioon ottaen moittia siitä, ettei hän ole osallistunut päätöksentekomenettelyyn.

Oikeudenkäyntikulut

70 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Århusissa (Tanska) 25.6.1998 ja hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY, 9 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön kuuluvilla ei sellaisenaan ole oikeutta saada asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa riitauttaakseen mainitun yleissopimuksen 6 artiklan soveltamisalaan kuuluvan päätöksen. Sitä vastoin kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappale on esteenä sille, että näillä henkilöillä ei ole mahdollisuutta saada

asiaansa käsitellyksi tuomioistuimessa vedotakseen heille ainoastaan kansallisessa ympäristölainsäädännössä myönnettyihin laajempiin oikeuksiin osallistua päätöksentekoon.

2) **Tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Århusissa 25.6.1998 ja hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta päätöksellä 2005/370, 9 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että siinä tarkoitettujen, kyseisen yleissopimuksen 2 artiklan 5 kappaleessa tarkoitettuun yleisöön, jota asia koskee, kuuluvien valtiosta riippumattomien järjestöjen nostamien kanteiden tutkittavaksi ottaminen edellyttäisi kyseisten järjestöjen osallistumista riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn, vaikka tätä edellytystä ei sovelleta, jos niitä ei voida kohtuudella moittia siitä, etteivät ne ole osallistuneet siihen. Kyseisen yleissopimuksen 9 artiklan 3 kappale ei sitä vastoin ole esteenä sille, että siinä tarkoitetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on kantajan osallistuminen riidanalaisen päätöksen valmistelumenettelyyn, paitsi jos häntä ei voida kohtuudella asian olosuhteet huomioon ottaen moittia siitä, ettei hän ole osallistunut päätöksentekomenettelyyn.**

Allekirjoitukset